

SEDIUL FACULTĂȚII DE TEOLOGIE DIN TIMIȘOARA. REPERE ISTORICE

DANIEL CORNACIU
Teologie Pastorală anul II

Dezvoltarea urbanistică deosebită pe care a cunoscut-o orașul pe parcursul secolului al XIX-lea, a făcut ca fortificația bastionară să reprezinte un element sufocant și restrictiv. În acest context, autoritățile orașului au început demersurile pentru ridicarea statutului de cetate a Timișoarei și implicit pentru dărâmarea fortificațiilor, cu atât mai mult cu cât prezența zidurilor și a porților înguste și mai ales a esplanadei era o piedică majoră în calea dezvoltării urbanistice moderne a orașului.

În 1868 magistratul orașului înaintează comandamentului cetății o cerere, prin intermediul căreia este ilustrată situația grea a orașului prin existența cetății și se propune comandamentului zidirea de către oraș a unei cazarme de cavalerie pe cheltuială proprie în schimbul dărâmării cetății.

Timișoara încheiase deja în 1859 un contract cu erariul militar privitor la dreptul de proprietate asupra suprafeței esplanadei²¹⁹. Acest contract, reconfirmat în 4 martie 1868, cuprindea descrierea și evaluarea parcelelor atribuite autorităților militare, respectiv civile. În orice caz, cert este că, în 1892, se aprobă demolarea fortificațiilor. Probleme birocratice au îngreunat procesul, astfel încât demolarea propriu-zisă începe doar în 1905.

De pe la jumătatea secolului XIX, încep primele modificări ale arealului construit. La zidurile de nord mai erau puține locuri libere. Se construiește un adevărat campus militar. Rând pe rând, apar clădiri cazone noi. Cazarma Viena, azi cunoscută drept Cazarma U, peste drum se află Clinicile Noi, ce folosesc în scop nobil fosta școală militară a cadetilor.

Din același complex militar de la marginea de nord a fortificațiilor a făcut parte și cazarma Ferdinand (Nándor laktanya sau Ferdinands Kaserne) sediul unui regiment de vânători până la 1918. Locul era bine ales. Din spatele cazarmei și până pe locul vechilor antene radio se întindeau câmpurile de instrucție ce se aflau pe Esplanadă. Acesta era cercul exterior zidurilor, unde nu se permiteau construcții din motive de siguranță. Chiar și după demilitarizarea și defortificarea orașului din interior zona de nord a rămas în continuare cea mai puțin construită.

²¹⁹ Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, Fond Primăria municipiului Timișoara, nr. 2, inv. 184, doc. 81/1859.

Cazarma a fost ridicată după planurile militare standardizate folosite de inginerii armatei imperiale dualiste. Este motivul pentru care seamănă cu multe alte construcții similare de pe întinsul Europei Centrale. Din imaginile vechi din epocă nu rezultă să fi avut elemente deosebite de stilistică arhitectonică sau decorațiuni elevate. Era doar de o simplitate funcțională dusă la limită. În ciuda acestor date, nu se făcea deloc rabat de la temeinicie. S-a folosit betonul armat foarte la modă ca o nouă invenție a sfârșitului de secol.

Un alt element inedit îl reprezintă o oarecare asimetrie a plinurilor și golurilor ferestrelor. Către zidurile de vest apar geamuri largi la toate etajele pe când pe partea opusă, de est, zidurile sunt pline. Probabil se dorea o altă clădire lipită de prima.

Complexul de clădiri de pe strada Oituz a fost ridicat treptat de către Primăria Timișoara începând cu anul 1860 începând cu Cazarma Ferdinand - astăzi Facultatea de Arte - și până spre Primul Război Mondial. Motivul a fost acela de a scoate armata din interiorul cetății.

Clădirea Facultății de Litere, Istorie și Teologie face parte din ansamblu cazarmei Fejervary, unde, în perioada interbelică, aici a staționat ca și garnizoană regimemntul 5 Vânători, care avea și terenuri de instrucție în actuala zonă a Circumvalațiunii.

²²⁰ Harta - Timișoara Centru.

După intrarea României în NATO, armata și-a redus semnificativ efectivele și complexul de clădiri a revenit primăriei Timișoara, care l-a alocat unor instituții de interes public: Universitatea de Vest, Muzeul Revoluției, Liceul Lenau, etc.

Universitatea de Vest din Timișoara a fost înființată în anul 1944, printr-un decret regal semnat de Regele Mihai I. Universitatea avea în structura sa o facultate de litere și filosofie, o facultate de științe, o **facultate de teologie**, o facultate de medicină și farmacie și o facultate de drept. Această structură internă era menită să asigure noii universități asemenea cu marile universități ale lumii de la acea vreme, astfel Universității de Vest ajungea a patra universitate a țării după cele din București, Cluj și Iași .

Prin funcționarea Facultății de Teologie în acest spațiu se desăvârșește Decretul Regal nr. 660/1944, de înființare a Universității de Vest Timișoara, semnat de regele Mihai I al României, actul de naștere al Universității de Vest.

Începând cu anul universitar 2020-2021, Facultatea de Teologie din Timișoara dispune de un sediu nou. În această clădire, fostă cândva cazarmă militară, studenții teologi au un paraclis cu hramul „Sfinții Trei Ierahi” pentru rugăciune zilnică și practică liturgică, paraclis în care vor fi pomeniți și eroii martiri căzuți în Revoluția din Decembrie 1989.

La festivitatea de deschidere și inaugurare au participat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, prof. Univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea, rectorul Universității de Vest din Timișoara, cadre didactice și studenți de la cele două facultăți: Teologie și Istorie.

²²¹ Clădirea Facultății de Teologie.

Momentul a debutat cu tăierea panglicii inaugurale și cu slujba de binecuvântare a noului sediu, oficiată de părinții profesori de la Facultatea de Teologie din Timișoara. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Facultății de Teologie.

În cuvântul său, Domnul Rector a subliniat eforturile depuse de Universitate pentru finalizarea acestui important proiect, așteptat de trei decenii, eforturi care s-au bucurat de sprijinul Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan.

Înaltpreasfinția Sa a mulțumit Domnului Rector, colaboratorilor Domniei Sale, și miniștrilor Educației Naționale și secretarilor de Stat, care au finanțat lucrarea din fonduri publice și din fonduri proprii.

Totodată, Părintele Mitropolit Ioan a subliniat că prin atribuirea acestui sediu și Facultății noastre de Teologie, care ani de zile a funcționat într-un internat de la marginea orașului, „i-ați oferit un loc lui Hristos în zona centrală a Timișoarei”.

În această clădire, fostă cândva cazarmă militară, studenții teologi vor avea un paraclis cu hramul „Sfinții Trei Ierahi” pentru rugăciune zilnică și practică liturgică, paraclis în care vor fi pomeniți și eroii martiri căzuți în Revoluția din Decembrie 1989. Paraclisul a fost amenajat în cursul anului 2022 și sfințit pe 3 octombrie de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan.

De asemenea, Chiriarhul Banatului a arătat că, pe lângă Facultatea de Teologie, se mai află în acest areal și Facultățile de Istorie și de Arte, care le vor fi de folos viitorilor preoți la însușirea unor cunoștințe de arhitectură și artă bisericească, necesare în viitoarea activitate pastoral-misionară.

Pentru renovarea acestui spațiu a fost nevoie de peste 8 milioane lei, mare parte fiind acoperiți din resursele proprii ale UVT, așa cum a precizat în deschiderea inaugurării noului sediu prof. Univ. Dr. Marilen Gabriel Pirtea, rectorul UVT din Timișoara.

La mansarda clădirii funcționează Secretariatul General al UVT din Timișoara și Biblioteca Facultății de Teologie, iar la parter, un spațiu va fi dedicat și paraclisului teologic.

Este unul din exemplele de bună practică de reconversie a unei clădiri ce nu-și mai găsea menirea militară și a devenit sediul unei Facultăți ieșită definitiv din imperiul apăsător al griului uniformizator. Cine vede galbenul optimist și vesel se gândește imediat că acolo trebuie să trudească tineri liberi în gândire, oameni grăitori de Dumnezeu în iubire, cu respect față de Biserică și față de învățăturile ei.